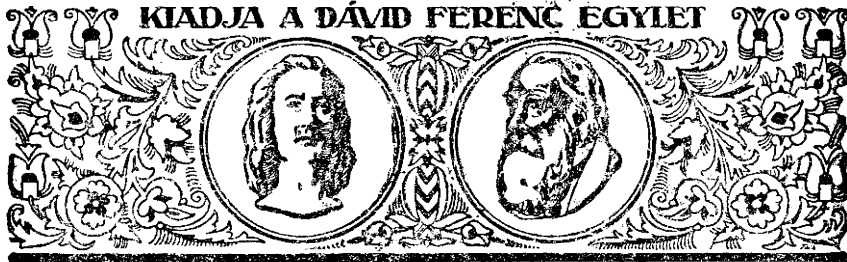

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BÓROS GYÖRGY.

Gróf Horváth-Tholdy Rudolf

1870–1931.

A Dávid Ferenc-Egyletnek három éven át volt nagynevű és buzgó elnöke, Gróf Horváth-Tholdy Rudolf ur, folyó évi január hó 24-én elhunyt marosnémeti kastélyában. Mély megihletődéssel, de Isten akaratában való megnyugvással írjuk le e sorokat. Megboldogult elnökünk abból a családból származik, amelynek multja össze van forrva egyházunk történetével. Egyletünk életébe is örökre be van írva a P. Horváth-család neve, hiszen ki ne emlékeznék még a mi felejthetetlen emlékü, arany szívü, lelkes és buzgó néhai elnökünkre, Báró P. Horváth Kálmán főgondnok urra, aki az évek hosszu során át viselte a Dávid Ferenc-Egylet elnöki tisztét.

Most elhalt elnökünk szívjóság, egyházszeretet és áldozatkész-ség tekintetében méltóképen foglalja el helyét a Dávid Ferenc-Egylet nagynevű elnökeinek díszes sorozatában. Sajnos, egészségi állapotának állandó rosszabbodása megakadályozta abban, hogy nagyobb tevékenységet fejthessen ki az Egylet élén, de állandó meleg érdeklődése, évenként megújuló áldozatkész-sége bizonyoságai annak, hogy egy percig sem feledkezett meg azokról a kötelességekről, amelyek tisztével együtt jártak. Mióta egészsége gyöngült s érezte, hogy nem tehet eleget a várakozásnak, amely hozzáfűződött, sokszor fejezte ki aggodalmaskodó, tépelődő s a kötelesség lelkiismeretes megérezésétől áthatott leveleiben azt az óhajtását, hogy adja át helyét másnak. Az Egylet azonban ragaszkodott hozzá mindaddig, amíg a választmány a mult év november havában — az ő aggodó lelkiismeretének megnyugtatóására —, bár nehéz szívvel, elfogadta lemondását. Helye ma is üres, vajha méltó utód töltené be ennek a fennkölt lelkü és áldozatkész unitárius főurnak a helyét Egyletünk életében.

col. Akadémia

Loco

Calea Vict.

Temetése január 26-án folyt le Marosnémetiben a rokonságnak és jóbarátoknak, valamint a népnek nemzetiségre és felekezetre való tekintet nélkül egybegyűlt nagy sokasága részvételével. Jellemző elhunyt elnökünkre, hogy Marosnémeti és a szomszédos környék tulajdonképpen román népessége is nagy szeretettel és tisztelettel vette körül és jellemző az is, hogy Marosnémeti község csekély számu református szórványainak omladozó templomát saját költségén restauráltatta, amit sirjánál a marosilyei református lelkész, e szórvány pásztora, hálás szavakban köszönt meg, kiemelve, hogy az elhunyt valóban a mai idők szellemét megértő ember volt, aki fajához és egyházához hű volt mindhalálig, de a más felekezetű és nemzetiségű embertársaival szemben is a krisztusi szeretet megértő cselekedeteit gyakorolta.

Az egyházi szertartást a temetésen Dr. Varga Béla egyházi főjegyző, Dávid Ferenc-egyleti főtitkár végezte s méltatta az elhunyt nagy erenyeit „a szívnek elrejtett emberét, a szelid és csendes lélek romolhatatlanságával — ami igen becses Isten előtt”.

Halálát nagyszámu rokonság, köztük Báró P. Horváth Artur küllőköri felügyelő-gondnok ur, az elhunyt özvegye, Gróf Wass Rachel és gyermekei gyászolják. Fogadják Egyletünk nevében mindannyiunk részvétét. A megboldogultnak pedig legyen csendes nyugodalma, hadd virágozzanak ki sirján a jócselekedeteknek, az egyházszeretetek és áldozatkészségnek azok a megszentelt virágai, amelyeket életében elvetett.

Varga Béla.

.....

A Kolozsvári Unitárius Kereskedők és Iparosok Köre

ez uton is hálás köszönetet mond a *karácsonyfa-ünnepélyre* tett alábbi adományokért. *Természetbeni adományok:* Szent-Iványi Sándor: 1 szetter, 3 ing, 13 gallér, 1 pár tornacipő. Tana Ferenc: 10 m. vászon, 1 $\frac{1}{4}$ kg. szaloncukor. András Gyula: 1 sál, 6 gallér. Varga Zoltán: 6 nyakkendő. Iszlai József: 10 m. vászon. Özv. Székely Jánosné: 14 gallér, 10 zsebkendő. Király József: 1 nadrág, 1 pár cipő, 2 kalap és szaloncukor. Kahlfürst Imre és neje: 6 pár harisnya, 12 gallér, 4 nyakkendő, 1 sapka és karácsonyfadíszék. Müller Géza: 1 karácsonyfa, 12 ruhakefe, 12 cipőkefe, 12 fogkefe. Egyesületi beszerzés: 35 pár harisnya. *Pénzbeni adományok:* Ormai Kálmán 100, Nagy Károly 100, Székely János 50, Varga Zoltán 50, András Gyula 100, András Gyula 100, Demény Andor 100, Antonya Mihály 100, Papszt Gyula 100 leu.

Fenti adományokat karácsony utáni vasárnap d. u. 5 órakor meghitt ünnepség keretében osztottuk ki. Tizenkét szegénysors tanoncunk részesült a fenti adományokból. Az ünnepélyen Tana Ferenc elnök tartott megnyitót s a tanoncok részéről talpraesett beszédben köszönték meg az irányukban megnyilvánuló szeretetet és jóakaratot. Reméljük, hogy vidékről fölkerülő iparos és kereskedő tanoncainkat ezentul is megfelelő segélyben tudja majd részesíteni ez az ifju, de máris áldásosan működő egyesület.

TŰZHELY MELLETT

Egyházi ünnepélyre.

Dallama 41. Örök bíró.

1. Egy Istenünk, egy Értelem te,
A végtelen világ felett,
Szent Rejtelem, kit megremegve
Hirdet a lelkiismeret.
Egy örök láng az éjszakában,
Egy meleg kar a zord magányban,
Óh nézz kicsiny seregünkre te,
Atyáink egy, egyetlenegy nagy Istene.
2. Kitért egek kék végtelenje
Nem bir befogni tégedet,
Kékellő könny mosolygó mennye
Nem bir betelni teveled.
Kitért egedbe nézni bátran
S helyt állni könnyek záporában:
Hitünknek ez kerekköve,
Atyáink egy, egyetlenegy nagy Istene.
3. Az igazság királyi széked:
Az élő lelkiismeret.
A kerekkő nagy hőse téged
Óh nem hiába hirdetett:
Az elfogultság szörnyü bárdja
Rozsdás vasát hiába rázta,
A kis parittyá tört falat,
A följajzott, a szabaddá tett gondolat.
4. A századok fojtó viharja
Jött, megpróbált, nyomorgatott,
De benned, óh atyáink Atyja
S hitünkben meg nem ingatott.
Mefogyva bár, de rendületlen
Hittel vallottuk: Egy az Isten,
Csak egy... s imánk könnyárba fult...
Szent kincs, Uram, fájó öröm nekünk a mult.

5. Óh jó Atyánk, atyáink Atyja,
 Betelt-é vajjon a kehely?
 A mestert most is megtagadja,
 Kinek a mult csak büszke jel.
 A büszke mult korcs fajra szégyen,
 Elfojtott láng csak folt az égen.
 Óh lángok Atyja, jó Atyánk,
 Szent tűz legyen, teremtő tűz, nekünk e láng.

(P. M.)

.....

Ádamosy Gábor 25 éves papi jubileuma.

Az „Aranyosvidék“ írja: Kövend község unitárius lakossága Szilveszter estéjén meleg, bensőséges ünnepségben részesítette Ádamosy lelkészt abból az alkalomból, hogy 25 év óta teljesít hűséges lelkipásztori szolgálatot a kövendői egyházközségben. Aki ismeri Ádamosy Gábor értékes egyéniségét, fennkölt, nemes gondolkozását, az tudja, hogy meleg szívével, áldott lelkének kiváló tehetségével 25 év alatt Kövendben, szeretett szülőfalujában sok szépet és hasznosat művelt. Ádamosy Gábor nemcsak Kövendé, az ő személye nagy értéke Tordaaranyos megye magyarságának és az egész unitárius egyháznak is. Paptársainak megbecsülését, szeretetét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy két évtizeden át egyhangú bizalommal választották körü jégzővé.

A lefolyt ünneplést Kövend csendben, igaz magyaros, nemes érzéssel rendezte. O-esztendő utolsó napján a délutáni templomi istentisztelet alkalmával Ádamosy Gábor imádkozott, gondolatokban gazdag, mélyen megható beszédet mondott; majd rövid visszapillantást tett a lefolyt 25 év fontosabb mozzanataira. Megindító volt hallani a hívek szívéből feltört esdő fohászt: „Bárcsak a jó Isten minél előbb adná vissza a mi jó tiszteletes urunk egészségét:“ Templomozás után a falu népe a templom melletti szép nagy Kulturházat teljesen megtöltötte. Itt folyt le a lélekemelő jubiláris ünnepség.

A tantestület vezetése mellett rendkívül ügyes betanítással az iskolás gyermekek hangulatos kis szindarabot adtak elő, majd a címszerepet játszó kedves leányka alkalmi köszöntőt mondott és hatalmas szegfücsökroket nyugtatót át a jó tiszteletes úrnak. Az ifjuság nevében Pálfi Lőrinc fiatal legény mondott talpraesett, hatásos beszédet s ígératot tett a fiatalság nevében arra, hogy mindenben a tiszteletes ur által megjelölt uton fog haladni; jó erkölcsre intő tanításait, buzdításait a jövőben is követik. A helybeli Nőszövetség nevében Kiss Miklósné adott kifejezést a nők nagyrabecsülésének, hálájának és szeretetének az ünnepeket iránt, Fazakas Ferenc egyházi gondnok mondott ezután hálás köszönetet Ádamosy lelkésznek a 25 év kitartó munkájáért, majd a község szeretetének látható

jeleképen a hívek önkéntes adományából értékes írókészetet és egy szép, remekművü ezüst cigarettatárcát nyújtott át az ünnepeltnek. Gál Domokos a barátok nevében meleg szeretettel tolmácsolta jókívánságait, majd Balogh Dénes állami tanító, unitárius kántor a szolgatársi meleg ragaszkodásának és igaz tiszteletnek megható szavaival üdvözölte a jó barátot lelkes, mindig megértő szolgatársat.

Ádamosy Gábor a szeretetnek és ragaszkodásnak ily szép és lélekemelő módon való megnyilvánulását könnyekig meghatva, a tőle már megszokott megkapó ékesszólással gyönyörű beszédben köszönte meg s biztosította az egyházközséget soha el nem muló hálájáról és szeretetteljes ragaszkodásáról.

.....

Népünk és a gazdasági szakoktatás.

Bizonyos visszatetszéssel, hogy ne mondjam, megdöbbenéssel hallottam illetékes tényezőktől olyan kijelentést, sőt hivatalos nyilatkozatot, hogy a mi népünknek nincs szüksége, nem kell a gazdasági szakiskola. Állítólag egyik megye gazdasági intelligenciája is ezen a nézeten van, mert ilyen leromlott, siralmas gazdasági helyzetben, mint amilyen most van, nincs szükség erre.

Anélkül, hogy az ilyen kijelentésekkel, lehangoló nyilatkozatokkal vitába akarnék szállni, csak annyit jegyzek meg, hogy megtörténhetett némelyek részéről, sőt egy megye gazdasági intelligenciája részéről is a pillanatnyi lehangoló és más befolyásoló körülmények hatása alatt az a nyilatkozat, de azért mégis azt állítom, hogy gazdasági szakiskolára, szakoktatásra népünknek szüksége van. Ha a jeleni felnőtt nemzedék talán ellene van is, de szüksége van a jövő nemzedéknek, mostani ifjainknak, gyermekeinknek. Mi pedig a jövő nemzedék javáért, haladásáért, boldogulásáért küzdünk és munkálunk.

25 évig vettem tevékeny részt egy megye gazdasági-szövetkezeti életében; a megye különböző falvainak küldötteivel, gazdasági ismeretek bővítése végett, résztvettem az algyógyi, medgyesi, földvári gazdasági szakiskolákhoz és a barcasági és medgyesvidéki falvakba rendezett gazdasági tanulmányi kirándulásokon. Mindenütt azt láttuk, azt tapasztaltuk, hogy gazdasági téren is a tanulásban, a haladásban rejlik a több és jobb boldogulás titka!

Jóleső érzéssel tapasztaltam s azzal is írom le, hogy a velünk kiránduláson megjelent Nyikó- és Homoród-vidék népe csak ezen tanulmányi kirándulások hatása alatt is mennyi életrevaló, haladásra serkentő gazdasági dolgot megjegyzett magának és megvalósított. Határozottan állítom, hogy a kukurica soros vetőgéppel való vetésének és soros kapálásának a Homoród vidékén való elterjedése a medgyes- és segesvárvidéki gazdasági kirándulásaink eredménye. És csak ez már mekkora takarékoság vetőmagban és időben. Szőrőrosták, trier-rosták használata a vetőmagvak tisztítására s így a több és jobb termelésre, mind a tanulmány, a látás, a tapasztalat eredménye.

Természetesen hozzájárult ezekhez a két vidék lelkes papságának, tanítóságának e téren is kifejtett agilis oktatói munkássága, tevékenysége. Több példát tudnék felhozni, hogy ahol a tanító az iskolában megkezdte a gazdasági haladás szükségességét a gyermekek lelkébe oltani s ezt az ifjusági egyletekben és gazdakörben tovább plántálták, ott az újabb, haladottabb gazdasági ismeretek inkább terjedtek.

Állítom s a különböző vármegyei gazdasági egyesületek határozataival bizonyítom, hogy az utóbbi évtizednek nem volt hóbb vágya, óhajtása, kívánsága, mint egy *magyarnyelvű gazdasági szakiskola* népünk gazdasági fejlődése szempontjából. Ami egy évtizedig óhajtás volt, lehetetlen, hogy máról-holnapra kihaljon, kivesszen a lelkekből! Mert erre a mostani gazdasági leromlás nem indok! Az elemi csapás, jégverés sem indok arra, hogy a gazda többet ne szántson, ne vessen. Hátha éppen a több és jobb gazdasági tudás és ismeret vezeti ki népünket ebből a siralmas hullámvölgyből! Megosztja ismeretkörét, tudását a gazdaság különböző szakismeretei közt. Nemcsak szánt, vet, kaszál, hanem megtanulja a gép-traktor kezelését, a tejgazdasági, méhészeti, gyümölcsészeti szakismeretet. Hiszen annyi ága van a gazdaságnak, melyben a mi népünk még talán az ismeret kezdetéig sem jutott el, pedig tehetsége, hajlama, működési területe van hozzá, csak nem volt hol megtanulja és nem volt ki megtanítsa!

Szerény tehetségem, tudásom szerint, de igaz lelkemből dolgoztam népem haladásáért, boldogulásáért s midőn most is feljűk árad lelkem jóakarata, nyugodt lélekkel állítom én is, amit Dr. Nagy Endre gazdasági titkár mondott és irt, hogy a *több és jobb gazdasági ismeret és készség fogja népünket a jövőnek megmenteni és megtartani!* S miután tudom, hogy népünk apáiban és anyáiban meg van a fajszeretet s jóindulat gyermekeik jövődjéje és a föld megmaradása, gondozása iránt, hiszem, hogy a gazdasági iskola által részükre megnyíló több tudást, ismeretet ezzel a jóindulattal, szeretettel fogják felkarolni!

Gazdasági szakiskolára szükségünk van!

Ürmösi József.

.....

Hymen. Örömmel adunk hirt ifju lelkéseink újabb család-alapításairól. K ó v á r y Jakab, kénosi lelkész afia még az ősszel nőül vette P á l f f y Margitkát, Pálffy Ákos, h.-szentpáli énekes és ismert zeneszerző afia bájos leányát. Legújabbán pedig B e n e d e k Mihály, székelykáli lelkész afia kötött házasságot K i l y é n Gizella ugyancsak székelykáli unitárius tanítónő testvérünkkel. Szerencsekívánatainkat nemcsak a baráti érzés melegétől, hanem annak a fontos protestáns elvnek, mely a családok lelkipásztort állítja a hivek elé követendő példa gyanánt, átértésétől is áthatva, örömmel fejezzük ki lapunk hasábjain is.

Jelent a jövőért.

Megnehezült az idők járása felettünk. A béke tizenharmadik évében nyakunkba szakadt a nyomoruság, a nincstelenség ugyanyira, hogy létünk, fenmaradásunk veszélyeztetve van. Síralmasan nyomasztó gazdasági helyzetünkben még az a vigasztalásunk sem lehet, hogy faji kulturánk szabadon fejlődhetik s legalább e téren fajunkat nem fenyegeti veszély. Egyházi, iskolai célokat szolgáló alapjaink elvették, önerőnkől, a társadalom, a nép áldozatkészségéből tartjuk fenn — úgy, ahogy — egyházainkat, iskoláinkat. De ennek dacára beállott az a szomorú helyzet, hogy hitvallásos elemi iskoláink egy részét fel kell adnunk, kevés főiskolánk közül pedig le kell építenünk olyanokat, melyek a múltban is bástyái, végvárai voltak egyházunknak, faji kulturánknak.

A jelenlegi adott viszonyok között, jóllehet népünk teherbíró-képessége elérte a végső határt, elég szépen nyilvánul meg a társadalom áldozatkészsége. Így a jelent legalább egyelőre biztosított-nak tekinthetjük, azonban jövőnk és a jövőre való kilátásaink teljesen bizonytalanok. Épen ezért nekünk, a jelen fiainak, kik Isten, a történelem és dicső őseink szelleme előtt felelősek vagyunk a jövőért, meg kell találnunk a módját a jövő megalapozásának.

Ennek lehetőségét és mibenlétét az alábbiakban világítjuk meg. Igen sokan vannak, akik szeretnék egy szerényebb *alapítvány* által nevüket megörökíteni, de erre az anyagi erők hiányában képtelenek. Az ilyen lelkes magyar testvéreinknek nyújt módot erre a „Minerva“ Biztosító Intézet azáltal, hogy csekély évi díj ellenében 20 évi időtartamra életbiztosításokat köt az ezt akarókkal olyan formán, hogy valaki pl. egy 10.000 lejes alapítványt óhajt tenni, mely összeg halála esetén azonnal, vagy a kitűzött 20 év elérésekor kiliztetetik. Ha az illető alapítványtvevő eléri a 20 évet, készpénzben kezébe kap egy tekintélyes összeget s mégis halálesetre díjmentesen biztosítva marad 10.000 lejre, mely mint nevét megörökítő alapítvány lesz halálakor az általa megjelölt iskolának, vagy egyháznak kifizetve. A havi befizetések alig pár leut jelentenek!

Közelebbi felvilágosítások minden egyházközség lelkészi hivatalában nyerhetők.

Magyar Testvéreink! Adva van a lehetőség fajunk, egyházunk, iskoláink jövőjének megmentésére. Akiben él még az ősök áldozatos szelleme, siessen alapítványi szándékát papjánál bejelenteni. Mutassuk meg, hogy élünk, hogy élni fogunk, mert élni akarunk! Mutassuk meg a nagyvilágnak, hogy „csak nem fajult el még a székelly vér“.

Béldeky K. Sándor.

.....

Ki a jó unitárius? Az, aki mindig építeni, javítani, haladni, rendetcsinálni, békíteni, szeretni és gyűlölséget szüntetni akar. Az, aki szereti a templomot, tiszteli a papot, becsüli a tanítót és mindig szeretne valami jót tenni embertársaiért, egyházáért. Az, aki jó magyar, hűséges hazafi, tiszta életű polgár. A jó unitárius szereti és megbecsüli hitrokonát s boldog, ha találkozik vele.

NŐK VILÁGA.

Ujévi gondolatok.

Kedves nőtestvéreim !*)

A néhány nap előtt reánk köszöntött új esztendő kezdetén, ma első összejövetelünket tartjuk. Minden új esztendő kezdetén az ember lelkét különös érzések töltik el: a kétely, a remény, tervek, vágyak, célok a jövőre és visszapillantás az elmúlt év munkájára, stb. Mit tettünk jól és helyesen az elmúlt évben, mire tanít a múlt év tapasztalata, mit kell az új évben másképp tennünk, hogy munkánkat siker koronázza?

Ilyen és ezekhez hasonló gondolatok töltik el az emberi lelket újév hajnalán. Mindezek a lelki mozzanatok megnyilatkoznak a mi egyesületünk lelki életében is. Nőszövetségünk is vissza kell hogy pillantson az elmúlt év munkájára: mit tett jól, mit kell másképpen tennie a jövőben, hogy munkánk eredményesebb legyen, kétely, remény, új célok, új tervek ébredjenek mindnyájunk lelkében.

Nem mondhatnám, hogy a mai világ, a mai megnehezedett gazdasági élet, a minden oldalról ólomsulllyal lelkünkre esett életgondok valami boldog ujesztendővel kecsegtetnének. Ezt érezzük, látjuk, tudjuk valamennyien mind és mégis hiszünk, remélünk egy boldogabb ujesztendőben! Az élet adós nekünk sok-sok boldog esztendővel, mert a mai ember olyan nagy szenvedéseknek, oly sok csalódásnak, veszteségnek vérző szivü martirja, hogy a nehéz, fekete esztendők után, kell jönnie egy jobb kornak, egy boldogabb ujesztendőnek. De hogy ez így lehessen, magunknak is hozzá kell járulnunk a boldogabb ujesztendő kiépítéséhez. Ma semmit sem várhatunk ölbetett kezekkel. A mi kicsiny egyesületünk is csak úgy tekinthet vissza majd 1931 végén egy munkás, eredményes egyleti év aratására, ha már most, elejétől kezdve, célokat tűzünk magunk elé és a kitűzött célokért dolgozunk is.

Célunk legyen, hogy a fehér szárnyu béke el ne szálljon egyetlen életéből, igyekezzünk szerető lelkünk melegével itt tartani közöttünk. Hitünk mindennél erősebben világoljon s lobogó fáklyaként világítsa be nehéz utunk sötét éjszakáját. Kicsiny együletünk tagjait a jézusi szeretet kösse egymáshoz, hogy ebben a szeretetteljes egyetértésben ez a buzgó, lelkes asszonysereg ebben az évben is a multhoz méltó munkásságot fejthessen ki Isten országának építésében. A megértés, a jóság, a szeretet, a hit és a munka legyenek a

*) Elmondattott a nagyajtai D. F. E. Nőszövetsége újév első napjaiban tartott rendes gyűlésén.

mi szent talizmánjaink. Hangsúlyozom, a munka; az a munka legyen szent célunk, amelybe lelkét öntöttünk, amelyet buzgósággal, odaadással, teljes jóakarattal és szeretettel végzünk. Mert lehet valami munkát úgy elvégezni, hogy csak lerázzuk a nyakunkról, kedv nélkül, unottan, lélek nélkül és lehet azt jóakarattal, szeretettel, buzgósággal és odaadással úgy elvégezni, hogy Istennek, magunknak és másoknak is gyönyörűsége teljék benne. Istenem! milyen különböző az eredmény eme felhozott két esetben. Jaj annak, aki munkáját nem végzi szívesen, örömmel és odaadással s nem érzi a munka gyönyörűségét. Azt hiszem, saját tapasztalatunkból tudjuk mindannyian, hogy a szívvel lélekkel végzett munkánk mindig gyorsabban ment és eredményesebb volt, mint az, amelyet unottan kezdtünk és unottan végeztünk.

Ugyanez áll a mi egyleti munkánkra is. Vigyünk hát lelkét, buzgóságot egyesületi életünk minden mozzanatába. Ez a hely legyen a mi második otthonunk, ahová vágyakozva, mindig szívesen jövünk; a mindennapi élet gondjait otthon hagyva, itt együttesen munkáljuk a magunk és mások lelki előhaladását. Ébredjünk tudatára annak, hogy a mai nő nem zárkozhatik el teljesen főzőkályhájára, szövőszékje és végtelen sokféle házi munkájának sáncai közé, hanem fajáért és egyházáért is kell dolgoznia, a közös egyleti munkában is részt kell vennie. Legyünk hát buzgók az egyesületi munka teljesítésében. Ápoljuk, fejlesszük a magunk és mások lelkében szent hitünk eszméit, járjunk el pontosan istentiszteleteinkre. Csepegtessük idejekorán gyermekeink lelkébe szent vallásunk eszméit. Ujítsuk fel itt az egyesületben és családjukban a mi elhunyt nagy elődeinknek legendás alakjait és azoknak cselekedeteiből, példaadásából, lelki nagyságából állítsunk eszményképet magunk és gyermekeink elé s igyekezzünk a mai nehéz időkben is követni őket.

Igy szeretnők, ezekkel a gondolatokkal, tervekkel, célokkal óhajtanánk elindulni ezen újév ismeretlen utjaira. A felsorolt gondolatok, célok egyesületünk lobogó fáklyái legyenek s mi bizó lélekkel és biztos lépésekkel kövessük a fáklyát egy boldogabb ujesztendő beteljesülése felé.

Tárné Gyulai Gizella.

A tordai unitárius Nőszövetség fényes sikeres művész-estéje.

Az „Aranyosvidék“-ből vettük át az alábbi cikket:

A leggrandiózusabb, a legnagyobb tanulságu tragédia: a *Názáreti Jézus* csodálatos martir-élete. Örök, kimeríthetetlenül gazdag tanulmány-forrása nemcsak a tudományos teológiának és egyetemes irodalomnak, de a művészetek minden ágának is. A világ legzseniálisabb képzőművészeinek adott állandóan gazdag invenciót ez az örök ragyogású misztérium s kiváló talentumok alkotásait inspiálta napjainkban, amikor az élet sok-sok gondja-baja annyira le-

nyügözi küzködő lelkünket: sebeinknek éppen csodálatos gileádi balzsama a töviskoronás, kereszthalált halt Krisztus martiriuma és csodálatos lelki erőt példázó élete. A karácsony előtti advent-időszak pedig éppen időszerűvé tette a Mester életének élénk vetítését s az abban való lelki elmélyülést.

Mindenképen nagyértékű teljesítmény volt tehát a tordai unitárius Nőszövetségtől Jézus életének lélekemelően kifejező, színes és mozgalmas élőképekben való bemutatása egy olyan művész-estély keretében, melynek magas színvonalu produktuma feledhetetlen lelki élményt nyújtott a közönségnek.

A mult szombaton (november 29-én) este a Vigadóban a legszébb siker mellett folyt le ez a bensőséges, mondhatnók, áhitatos templomi hangulatu estély, melyet a természet zsufolásig megtöltő nagy közönség élvezett végig. Maga az estély anyagi célzatát is a gyermekek nagy gyámolítójának: Jézusnak meleg szíve szentelte meg, mert hiszen a nyomorgó szegény gyermekeket ruházzák fel a jövődelemből karácsonykor, a szeretet ünnepén...

Az estély előkészítésének sok, fáradságos és körültekintő munkáját az unitárius Nőszövetség lelkes tagjai végezték, élükön *Lőrinczy Dénes* esperes feleségével, mint fáradhatatlan és példaadóan buzgó elnöknővel. Ez a rendező gárda nagy munkájának legszebb jutalmát értékelhette az elért fényes sikerben. A művészi rendezés sokágu és sokfáradalmu munkáját *Tóth István* kolozsvári kiváló festőművész vállalta el s csodálatos odaadással s szívós energiával teljesítette. Műve a zseniális művész invenciózus lelkének mesteri produktuma volt. A 14 élőkép mindenike a legkisebb részletekig gondosan kidolgozott, izig-vérig élethű, megragadó, lenyűgöző hatásu művészi teljesítmény volt és mindenikből a főszempont: Jézus életének markáns részlete, az Ő lelki nagysága dominálólág domborodot ki. Jézust *Hadházy Sándor*, kolozsvári unitárius főgimnáziumi tanár elevenítette meg megkapó művészi hűséggel. A többi nagyszámu szereplők Torda társadalmának tagjai voltak, köztük sok édes kis gyermek is. Az élőkép-sorozatot *dr. Varga Béla*, kolozsvári unitárius teol. akad. tanár, egyházi főjegyző, püspökhelyettes kísérté magyarul előadással. Előadása a magasztos témához és a ritka művészi nivóhoz méltó remekelés, gondolatokban gazdag teológiai és szin-gazdag költői produktum volt. Krisztus nyomdokain haladva, Bethlehemtől a Golgotháig, ihlete magával ragadta a lebilincselte figyelemmel hallgató közönség lelkét s abba a Mester eszméinek örökértékű nemes magvait hintette el. A csodálatos élet 14 részlete így jelent meg előttünk: 1. Jézus születése. 2. Jézus bemutatása a templomban. 3. A hegyi beszéd. 4. Jézus és a gyermekek. 5. „Jöjjetek én hozzám, akik megfáradtatok!” 6. Jézus és a gazdag ifju. 7. Jézus, Mária és Márta. 8. Jézus bevonulása Jeruzsálembe. 9. Az utolsó vacsora. 10. Judás csókja. 11. Tanítványok virrasztása. 12. Péter megtagadja Jézust. 13. Jézus Pilátus előtt. 14. Jézus a keresztfán. A képeket a Tordai Dalkör alkalmi kórusa finoman simuló harmó-

niumos karénekkal kísérte, Erdős Mihály karnagy vezetésével. Képek, előadás és ének egyező harmónikus hatására a szinpad s a Vigadó vedlett, viharvert terme imádságos templommá varázsolódott... Mintha az adventi evangélium égi fénye sugározta volna be a lelkeket...

Előadás után Lőrinczy Dénes esperes nagyhatású, lelkes, meleg szavakkal mondott köszönetet Tóth István festőművésznek, dr. Varga Béla tanár-főjegyzőnek, Hadházy Sándor tanárnak, az összes szereplőknek és a nagyszámu közönségnek, mely minden egyes képet lelkesen megtapsolt, a műsor végén pedig zugó vastapssal hívta lámpák elé Tóth Istvánt, e nagyszerű lelki élmény művész-mesterét.

Boross Elek.

H o z z á s z ó l á s

I.

Márkos Albert tanár ur érdekes megfigyeléseit nagy élvezettel olvastam az „Unitárius Közlöny“ januári számában. A többi közt megállapítja, hogy a kolozsvári templomban, a könyörgés alatt, a férfiak állanak, ellenben a nők ülnek. S megfigyeléseinek jóízű humortól csillogó leírása után csattanóul leszögezi határozott véleményét: „vagy álljanak a nők is könyörgés és közének alatt, vagy üljenek a férfiak is“. Ez tiszta és okos beszéd. Azonos hitű gyülekezetben az imádkozás külső formája is legyen egységes. S ha nekem szint kellene vallanom e kérdésben, én habozás nélkül a tanár ur alternatívájának első felére szavaznék: „álljanak a nők is“. Részint azért, mert egyházközseink tulnyomó nagy részében ez a gyakorlat. Részint, mert ha már érdemes emberek iránt való hálánknak, tiszteletünknek is rendszerint állva adunk kifejezést, mennyivel inkább így kell tennünk akkor, midőn a legmagasabb foku tiszteletnyilvánítást, -az imádkozást végezzük.

Mint hogy szó szót hoz ki, gondolat gondolatot ébreszt, legyen szabad szóvátennem azt a visszás gyakorlatot, hogy falusi templomainkban a kezdő- és közének alatt, férfiak és nők egyaránt, állanak, ellenben az ugynevezett „derekas“ és záróének alatt mindkét nembeli hiveink ülnek. Miért e megkülönböztetés? Talán a derekas és záróének kevésbé fontos, mint a kezdő- és közének? Én mindenkét egyaránt fontosnak tartom. Azt meg bizonyosan tudom, hogy sokkal könnyebben, szabatosabban, szebben és szárnyalóbban lehet énekelni álló, mint ülő helyzetben. Ezt bizonyítják a daloskörök és énekes színművészek nagyhatású szereplései. Tehát kívánatos, hogy mindenik ének alatt álljon a gyülekezet minden tagja. Ezt azért is szeretném, mert templomi énekeink, e dallamos imádságok, ép oly lényegesek, sőt a vallásos lélek kielégülése szempontjából lényegesebbek, mint a szószékről elhangzó könyörgések, minthogy hiveink az énekléssel cselekvően vesznek részt az istentiszteletben.

Egyöntetűség céljából tehát azt tartom helyesnek, hogy az éneklés, imádkozás, alapige felolvasása és megáldás alatt a gyülekezet minden tagja álljon, ellenben a prédikáció, bibliamagyarázat, bibliaolvasás és különféle ágendák alatt mindenki üljön, kivéve esketés és keresztelés alkalmával az új párt, illetve a keresztszülőket s egy-két közletről érdekelte egyént, kiknek az úrasztala környékén állaniok kell.

Kelemen Árpád, nyug. lelkész.

II.

A múlt számunkban Márkos Albert tanár ur által felvetett és jelen számunkban Kelemen Árpád lelkész afia megjegyzései alapján folytatódó eszmecserehez magam is hozzászeretnék szólni, mert az úgy fontosabbnak tűnik fel előttem, mintsem hogy két hozzászólás után egyszerűen csak napirendre térjünk fölötte. Igaz ugyan, hogy napjainkban sok olyan égetően fontos, nagyobbbrészt anyagi természetű ügy foglalja le egyházunk legjobbjainak figyelmét, amelyeknek meg, vagy meg nem oldásától függ kulturánknak, sőt egyházunk egyetemének is a léte. Valósággal tragédiája a mi kis egyházunknak, hogy annyi gonddal-bajjal telt századon által mindig csak megmaradhatásunk, létezésünk érdekében kellett harcolnia annyi nagy és nemeslelkű vezető emberünknek. Ma sem áll másként a dolog. Viszont a Magyar Unitárius Egyház végeredményében mégis csak *egyház*, a vallás, a hit művelésére hivatott intézmény, amelynek a szervezeti, kulturális és anyagi téren kifejtett működése bár *elengedhetetlenül fontos*, de annak elsődleges hivatása mellett mégis csak másodrendű jelentőséggel bír. Ezeken felül pedig még az az eshetőség sem áll fent, hogy választani kelljen az első és másodrendű feladatok között; nem kell azt mondanunk, hogy vagy az egyiket, vagy a másikat el kell hagynunk. Nem! Okos beosztással foglalkozhatunk mind a két feladattal is. Ez az okos beosztás azonban csak úgy jöhet létre, ha elismerjük az egyház hivatásának szellemi jellegét. Ha megállapítjuk, hogy a cél a hit ápolása s az anyagi, kulturális és társadalmi kérdésekkel való foglalkozás csak eszköz a cél megvalósítására. Tehát nemcsak arra kell gondolnunk, hogy iskoláinkat megtarthassuk, hanem arra is, hogy a megtartott iskolák öntudatos és hívő unitáriusokat, vallásos egyéniségeket neveljenek. Nemcsak arra nézve kell mozgalmakat indítanunk, hogy templomainkat kijavítsuk, új orgonát, új harangot, vagy új templomot állítsunk fel, hanem azt is munkálnunk kell, hogy a templomban Istennek tisztelése, jobban mondva, a híveknek Istenhez való vezetése is minél tökéletesebben, szebben és bensőségesebben történjék. E végre istentiszteletünk rendjének megfontolt reformja igazán a legnagyobb szükségünk kell, hogy legyen. Nem lehet tehát azzal ütni el ezt a kérdést, hogy amíg iskoláink roskadoznak, intézményeink anyagi válsággal küzdenek, addig nincs időnk oly csekélységgel foglalkozni, mint amilyen a hívek ülvemaradása, vagy felállása az istentiszteleten.

Meggyőződésem, hogy ha tudunk öntudatos és hívő unitáriusokat nevelni és *lelki* szükségleteiket kielégíteni a templomban, akkor az az öntudatos hívő unitárius közönség nem fogja hagyni sem iskoláit, sem intézményeit elsorvadni! Nem kell ugyan azt mondanom: előbb volt az unitárius eszme, mint az unitárius intézmények, — mert a mi unitárius hitünk a műveltséggel, tanultsággal és társadalmi felvilágosodottsággal együtt születik, együtt áll, vagy bukik. De igenis állítom, hogy megfordítva is igaz a tétel: nincs *unitárius* műveltség, unitárius *hit* és e hitnek ápolása nélkül!

A hívek felállása kérdésében nem osztom az előbben hozzászóló afia nézetét. Nem azért állanak fel a hívek ének alatt, mert így jobban lehet énekelni. A templomi éneklés nem szóló éneklés, nem hasonlítható még a dalárdák énekléséhez sem. A templomi éneklés tényleg: dallamos imádkozás. Inkább ahhoz az énekmondáshoz hasonlítható, ahogyan a régi népek mythikus történeteiket, isten- és hősmondáikat, kezdetleges naiv-époszaikat szokták dalolni. Fonóban, kukorica-hántáskor, tűzvilágnál esténként összeülve, emlékezőként, boldog elmerengésként, a mult dicsőségéből a jövő reményességét megálmodva, ülve, álmodozva dalolta, duruzsolta, zengte azokat az énekeket a nép. Vagy, hogy egy ide külsőleg talán nem illő, de lélektanilag ugyanegy lényegű példát említsek: így, ülve, összefogózza dalolnak ma is a német burschenschaftok, diákszövetségek. A templomi éneklésben tehát nem az a fontos, mint a szóló, vagy dalárda éneklésnél, hogy minél hangosabban, tisztábban és erőteljesebben énekeljen valaki, hanem az, hogy az egész templom közönsége összeolvadjon a közös istentdicsérés, hitvallás és imádkozás áhítatában. Ehez pedig szinte jobb is ülve maradni, mint felállani, mert a felállás kiszakítja az egyént a csendes magabamélyülés hangulatából.

A hívek felállása a templomban két okból szükséges és e két ok nem testi, fizikai, hanem lelki: I. Tisztességből, tiszteletadásból áll fel a hívő például a biblia felolvasása alatt. II. Felállásával is bizonyítja, hogy az istentiszteleten nemcsak hallgató, mint például a színházban, hanem abban *tevékeny* részt is vesz. Ezért hát fel kellene állaniok a híveknek az invokáció, kezdőének, a két ima, a biblia olvasása és a megáldás alatt. Máskor azonban maradjanak ülve. Természetesen úgy a felállás, mint az ülvemaradás egyöntetűen, nemre és korra való tekintet nélkül kellene, hogy történjen.

Gondolkozzunk ezeken!

Sz. I. S.

III.

Unitárius gondok.

Főpásztorunk kezdeményezésére oly mozgalom indult meg szórványban élő hitsorsosaink érdekében, melyet, ha egyházi és világi apostolaink magukévá tesznek, történelmi jelentőségűvé válnak.

Szórványban élő unitáriusaink sok esetben beleolvadtak abba a testvéregyházba, mely őket templomába befogadta s ezt mind annak tulajdoníthatjuk, hogy az őrizetükre bízott lelkészek legtöbbször nem állott hivatása magaslatán. Szinte szabadulni akartak tőlük, mint kényelmetlen teherrel, hamar kimondották véleményeiket: egy-két emberért nem érdemes prédikálni. A szórványlátogató lelkésznek apostolnak kell lennie, éreznie kell egyházával szembeni felelősségét, tudnia kell, hogy *egyházi és társadalmi lénykedésein keresztül* ismerik meg egyházunkat. Lelki szeméi előtt ott kell álljon Dávid Ferenc dicső kora, mikor Erdély bércei között tulnyomóan unitárius papok hirdették az igét.

Tudnia kell, hogy azok az élő források, melyek akkor táplálták a lelkeket, a zord idők következtében némely helyen kiapadtak, de el nem tűntek, csak lelki jószág, lelki nemesség kell ahhoz, hogy újból megeredjenek, csörgedezzenek.

Hiszem, hogy Főpásztorunk szava nem lesz kiáltó szó a pusztában, hiszem, hogy az Ur 1931. esztendejének szegénysége egyházunkra nézve lelki gazdagsággá változik.

Buzogány Kálmán, unit. lelkész.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

A székelykereszturi Unitárius Főgimnázium megmentéséért!

A Véndiákok Intéző-Bizottsága és az Iskolafenntartó-Bizottság a következő kiáltványt bocsátotta ki:

*Kereszturi Véndiákok!
Magyar Eklézsiák!
Tanügybarátok!*

Amint ismeretes a székelykereszturi Unitárius Főgimnázium fennállását halálos veszedelem fenyegeti. Egyetlen mód van még megmentésére. Ezt az egyetlen módot az Unitárius Egyházi Főtanács így jelölte meg: „Ha a kereszturi gimnázium előljárósága a felsőtagozat fenntartásához szükséges anyagi feltételeket előteremtheti, továbbra is fenntartja a főgimnáziumot“.

A gimnáziumi előljáróság erkölcsi kötelességének érzi a Főtanács-adta törvényes jogával élni és a főgimnázium megmentése érdekében minden lehető megtenni. Komolyan számot vetett az előljáróság a lehetőségekkel és úgy találta, hogy meg lehet az iskolát menteni, ha azt áldozatrakészen sokan akarják.

A mostani nehéz gazdasági viszonyok között is minden jó magyar segíthet, ha akar, mert nemcsak pénzzel lehet az iskolát támogatni, hanem tűzifával, gabonával és egyéb terményekkel is.

Jól értse meg mindenki, most arról van szó, hogy a legma-

gyarabb vármegye ismét szegényebb legyen-e egy magyar kultur-bástyával?

Az iskola megmentésének lehetősége határidőhöz van kötve: 1931. május 1-ig biztosítva kell lennie az 1931—32.-iki iskolai évre szükséges összegnek. Épen ezért senki se késlekedjék! Senki se várja, hogy más ad-e és mennyit ad! Mindenki gondoljon arra, hogy kétszeresen ad, ha gyorsan ad.

Mindenemű adomány vagy megajánlás a gimnáziumi előljáróság címére küldendő.

A kereszturni Véndiákok Intéző-Bizottságának és az Iskolafenntartó-Bizottságnak nevében

Székelykeresztur, 1931. január hó.

Magyar testvéri szeretettel:

Dr. Elekes Dénes (s. k.)
véndiák biz. elnök.

Péter Lajos (s. k.)
véndiák biz. jegyző.

Dr. Elekes Domokos (s. k.)
isk. fenntartó biz. elnök.

Gálfalvi Samu (s. k.)
igazgató.

Ütő Lajos (s. k.)
isk. fenntartó
biz. jegyző.

Gyallay Domokos székfoglalója a Kisfaludy Társaságban.

Január 7-én délután székely vándorlás volt Budapesten a Magyar Tudományos Akadémia palotája felé. Erdélyből odaszakadt magyarok vonultak föl Gyallay meghallgatására. De bőven voltak magyarországiak is, néhai Vargha Gyulának Gyallay elődjének családtagjai és tisztelői. A közönség feltűnő érdeklődése már magában félsikert jelentett. Teljessé tette a sikert aztán a székfoglaló az elbeszélés szépsége és a Budapesten ritkán hallható erdélyi tiszta magyar beszéd. Mintha az öreg Duna hajjai közé a kedves fehér Nyikó kristálytiszta csöppjei szakadtak volna.

Székfoglalójában Gyallay, Vargha Gyula költői munkásságáról emlékezett meg. A magyar népért hevülő statisztikusról, aki a számok rengetege közepette is mindig a népet figyeli s finom művi verseiben a népi igazságokat hirdeti. A nép szeretete füzte egybe a költő lelkét és bár személyesen egymást nem ismerték, mégis egy barázdában dolgoztak. Kegyeletes érzésektől melegített felolvasásáért sok tapsot kapott.

A székfoglaló után *Tűz a szigeten* c. elbeszélését olvasta föl. Egy erdélyi magyar falu népének iskolájáért folytatott küzdelmét rajzolta meg az erdélyi lélek áttüzesedett melegségével, aranyló kedves humorral s szíveket megfogó nagy szeretettel. Jól esett tőle hallanunk, hogy az idegen tengerben álló szigeteken az „áldott tűz” kisebb-nagyobb lángolással mindenütt ég, csak legyen, aki ápolja és élesztgesse.

Ennek az áldott szent tűznek táplálóját és szertehordozóját köszöntötte dr. Berzeviczy Albert, a Kisfaludy Társaság elnöke,

Gyallayban, amikor átadta neki az oklevelet. Az elnök beszédét Kéký Lajos fõtitkár ur szives elõzékenységbõl itt adjnk.

„Tisztelt Társunk bekõszöntõje sziveink legérzékenyebb hurjai rezegtetí meg, mert Vargha Gyuláról emlékezett meg. Aki a Vargha Gyula nevével ajkán lép be közénk, az biztosan számíthat szives fogadtatásra, már pedig tisztelt társunknak valóban erõs jogcíme van arra, hogy mintegy a Vargha Gyula nevében jele jék meg itt. Nemcsak azért, mert megemlékezésével bizonyította be, mennyire megértette õt; nemcsak azért, mert az õ helyére választottuk meg, hanem mindenek fölött azért, mert beválasztása Társaságunkba feledhetetlen elnöktársam és barátom leghõbb óhajta sa volt. Még most is füleimben cseng lelkes meleg hangja, mélyen tisztelt Társunk költõi müködését, különösen Vaskenyéren címü regényét szinte rajongva méltatta, rokonlélek megnyilatkozását látva benne.

A Vargha Gyula ajánlása még a siron tul is ime utat nyitott kedves Társunknak a mi körünkbe! De utat nyitott ide neki az a leghatásosabb ajánlás is, melyet írói müködése foglal magában s mely ideát, a megcsonkított õshazában is teljes megértést és elismerést vivott ki. Tisztelt Barátunk valóban nagy küldetést teljesít a magyar nemzeti kultura érdekében, mikor egyrészt a magyar társadalom művelt osztályait valóban a nemes izléstü, a nemzeti szellemet, a történelmi érzéket tápláló igaz magyar zamatu olvasmánynyal látta el, ott, a mostoha talajon, az idegen behatások közepette: másrészt kitünõen szerkesztett s bámulatosan elterjedt néplapjával a régi hazától elszakított magyar népet igyekszik lelki közösségük kötelékében megtartani.

Tehát mindenekfölött az elismerés, a hála jele ez a választás, de annak a törekvésnek a kifejezése is, hogy Társaságunk immár közel száz éves törzsébe beoltsuk azt a nemes hajtást, melyet a magyar költészet, a magyar szépirodalom a legnehezebb viszonyok között termelt a szinte idegenné lett talajban, kimutatva faji jellegének hatalmas ellentálló erejét.

És még egyért becsüljük nagyra Gyallay Domokos irodalmi munkásságát: azért a törhetetlen hitért, mely belõle meggyõzõ erõvel árad ki. A nemzeti jövõnkbe vetett hitéért, melyet nem tudtak megíngatni sem a háboru, sem az összeomlás átélt borzalmai, mely olthatatlanul ég, lobog keblében, amelytõl átmelegedni akarunk mi is, mikor körünkbe társunkkul fogadjuk, s mint ilyet üdvözöljük.

Gyallay Domokos székely unitárius testvérünket szép sikere alkalmából testvéri kézszerítással üdvözöljük, Isten segítse, hogy még sokáig élesztgethesse az áldott tüzet az erdélyi magyar szigeteken! (B.)

Unitárius estély Brassóban. A brassói unitárius egyház-község a román imperium alatt több mint 10 év óta minden télen nagyobb szabásu mûsoros táncestélyt rendez a templomépítési alap gyarapítására, melyen Brassó magyarságának tekintélyes része fele-

kezetkülönbség nélkül meg szokott jelenni. Ezt a műsoros estélyt a folyó évben január hó 11-én tartották meg. Más években erről e helyen részletesebben nem emlékeztünk meg, mert a Brassói Lapok eléggé hüen tájékoztatta róla a nagyközönséget. Ujabbán azonban a Brassói Lapok azt az elvi álláspontot foglalta el, hogy a jótékony-célú műsoros estélyekről csak az előadás előtt a figyelem felkeltése érdekében emlékezik meg. Szükségesnek tartjuk tehát, hogy röviden az eredményről is e helyen beszámoljunk. A nehéz helyzetre való tekintettel a vezetőség sokáig latolgatta, hogy megtartsa-e az estélyt, melynek jövedelméből $\frac{2}{3}$ -ad rész másnak megy, vagy más uton próbálja összehozni, amit lehet. Az a gondolat azonban, hogy az estély megtartása az unitárius egyház iránt az érdeklődést fokozza, a nevet népszerűsíti, a társadalom minden rétegének össze-erődésével a választó falakat lerontja, ha rövid időre is, az egyházi építő munkát anyagilag előbbrevízi, viszont pl. gyűjtés útján aligha lehetne valamit összehozni: arra készítették a vezetőséget, hogy az estély megtartása mellett foglaljon állást. Ugy érezzük, hogy a próbálkozás s ezzel kapcsolatban a Nőszövetség tagjainak odaadó fáradozása most sem volt hiábavaló. Mert ha anyagilag nem is tudtunk olyan sikert elérni, mint más években, de az erkölcsi eredmény a legteljesebb volt. A műsor keretében három egyfelvonásos vígjáték került színre, melynek mulatságos jelenetei feleltették az élet gondjait s a szereplők kitűnő játéka nem egyszer készítette nyíltszíni tapsra a közönséget. Szereplők voltak: Balogh Mihályné, Márkos Irén, Balogh Irén, Nagy Jolán, Grosman Mária, Toók Irén, Fóthi Károly színművész, Balogh Mihály, Nemes N. Elemér, Nemes N. Lajos, József Domokos, ifj. Szabó Sámuel, Gergely József, ifj. Fazakas Zsigmond. Az egyfelvonásosok között Bálint Lili és Opra Zoltán mű- és népdalokat énekeltek cigányzene kísérettel a közönség nagy tetszésére. Az ifjuság pedig reggel 6 óráig a legjobb hangulatban táncolt. A büffé céljaira adakoztak husfélét: Németh Gyula, özv. Kádár Sándorné, Baczoni Béláné, Halmágyi György, Szakács István; tortát vagy tézstafélét: Preiszner Péterné, Kovács Lajosné, József Domokosné, Török Sándorné, Kacsó Sándorné, Machold Róbertné, Gál Vilmosné, özv. Csiky Andorné, Seiffert Jánosné, Keresztes Gyuláné, Demeter Pálné, Izsák Vilmosné, Pataki Jánosné, Dobra Dénesné, Halmágyi Gáborné, Bálint Jánosné, Gottfried Sándorné, Szabó Mózes (muszka) egy liter málnaszörpöt adott. Pénzben felülfizettek: özv. Vajda Józsefné 300 leu, Einzig Jenő, Pataki Jánosné 200—200 leu, Fazakas József 140 leu. Preiszner Péterné, Wiesel Mózes, Nikodémusz Károly, Szinte Ferenc, Demeter Dénesné, Tellmann Béla, Benedek Dénes, Lázár Elek 100—100 leu, Joó Gyözőné, Balázs Mihály 80—80 leu, Dr. Tutsek Géza, Dr. Szele Béla, Szabó Béni 60—60 leu, Keresztes Gyula 50 leu, Machold Róbertné, Joó Józsefné, Pakucs Gábor 20—20 leu. A szíves adományokért, valamint mindennemű fáradságért és támogatásért hálás köszönetet mond a rendezőség.

Istvánffy Sándor

Azok előtt, akik a kolozsvári unitárius kollégiumból az utóbbi 30 év alatt kerültek ki, nem ismeretlen ez a név. Nem az előkelő születés s a vele járó előjogok tették tiszteltté és becsültté. Nem is a tudomány hintett fényt élete útjára. A hírnév és dicsőség nem ragyogott reá. Két keze munkájával kereste kenyerét s tartott fenn egy népes családot. Az ő értéke önmagában volt. Olyan volt, mint a nemes veretű arany, amelynek a porban is meg van a maga becse. Az ő igaz értéke erkölcsi jellemében: hűségében és megbízhatóságában állott. Ha voltak is emberi gyarlóságai, de kötelességéről meg nem feledkezett. Éjjel, amíg mások szerető családi körben pihenik ki napi fáradalmaikat, virrasztott és őrködött egy nagy intézet csöndje és nyugalma fölött. Nappal verejtékes munkával gyarapította szűkös jövedelmét. Élete példa arra, hogy szűkös körülmények, szegényes anyagi viszonyok között is lehet az ember hű és becsületes. Ez az egyszerű, de nemes lélek január 12-én, 56 éves korában, itt hagyta porsátorát, de családja, nagyszámu tisztelői és barátai áldják emlékezetét. Zaklatott élete után, nyugalma legyen csendes!

Halálozás. *Vajasdi Ajtay Géza*, főhadnagy, Magyarországon váratlanul elhunyt. Dr. Szent-Iványi József, egyházunk főgondnoka, sógorát gyászolja az elhunytban. A mindenható Isten adjon az elköltözöttnek békés nyugodalmat! — Bimbóhullás volt Homoródkeményfalván. *Kiss Évike*, Kiss Jenő lelkésztársunk és neje Nyiredy Ilona alig négyéves kis leánykája hosszas, kínos szenvedés után, elköltözött egy jobb hazába. Isten vigasztaló szeretete legyen a fájó szívek balsama!

Nyugtázás. Az egylet pénztárába október 25-től december 31-ig tagsági és előfizetői díjat fizettek: Kádár Lajos Abásfalva, Preissner Péterné, Csüdör Béláné Brassó, özv. Bartók Endréné Székelykeresztur, Kauntz Józsefné, Fangh Erzsébet, Tóth Vilmos Szentábrahám, dr. Váradai Aurél, Toók József Kolozsvár, Filep Gábor Ikland, ifj. Bardócz Ferenc Torda, dr. Bella Edéné Marosvásárhely 1929/30-ra; Dobai István Homorodujfalu, Dávid Ferenc Ifjusági Egylet Szentábrahám 1928/29-re; Unitárius Egyházközség Sepsiszentkirály, Benczédi Sándorné Medesér, dr. Borbély István Kolozsvár, Gocsman János Brassó, Benedek János Csókfalva, özv. Nagy Mózesné Székelykeresztur 1929-re; Kelemen Árpád Székelykál, Kilyén Mózes, dr. György József Ikland, Sikó Lajos Kolozsvár 1927/30-ra; Unitárius Egyházközség Datk, Kovács Lajos Brassó, Unitárius Egyházközség Alsójjára, Dávid Ferenc Egylet Vargyas, Keresztély Lajos, Keresztély Zsigmond Kolozsvár, özv. Bedő Józsefné Okland, Jobb Mózes, Unitárius Egyházközség, Unitárius Nőegylet H.-Jánosfalva, Dezső János Kolozsvár, Pap Dániel, Dávid Ferenc Egylet Csehétfalva, Jakabfi Lajosné Székelyudvarhely, Főgimn. Önképzőkör, Boros

Jenő Székelykeresztur 1930-ra; Vári Dénes Firtosmartonos, Unitárius Egyházközség Iszló, László Andrásné Szentábrahám, Balogh István, Unitárius Egyházközség Ikland 1928,30-ra; Bodor Ferenc Vargyas 1924/30-ra; Kiss Károly Vargyas 1926/30-ra; Demeter Andorné Szentegyházassalu, Máté E. Ferenc Vargyas, Benedek András Nagyajta, Bőjthe Béláné Felsőbánya, Benedek Gyula Nagyajta, Jakabfi Piroska Kolozsvár, özv. Ferenczy Józsefné Vajdahunyad, Brázovay Dezsóné Sarmisegetuza 1931-re; Götz Béláné Hosszufalu 1927/30-ra; Fekete József Iszló 1923/30-ra; özv. Anca Aurélné Kolozsvár 1927/28-ra; Olajos Nándorné Perbál 1925/26-ra; Raffay Zsigmond Kolozsvár, id. Tóth György Bölon, dr. Tóth György Budapest, Fekete Mózes Szentábrahám 1930/31-re; Á. Benkő Mihály Arkos 1926/27-re.

Alapítói díjban fizettek: Unitárius Egyházközség Alsójjára 100, Csatkai Jenő Sopron 500, Kondrát Jenőné Olthévíz 500, Ürmösi Károlyné Kolozsvár 100, Kahlfürst Imre Kolozsvár 300 Leu. — Önkéntes adomány címen fizettek: Gr. Horváth Toldi Rudolf Marosnémeti 2000, Pataki Jánosné Brassó 40 Leu.

Kolozsvár, 1930. december 31-én.

1931. január 1-től február 4-ig előfizetői és tagsági díjat fizettek: Patakfalvi Zsigmond, dr. Mikó Imre Kolozsvár, Unitárius Egyházközség, Dávid Ferenc Nőegylet, Bedő Miklós Homoródszentpéter, özv. Boros Árpádné Marosvásárhely 1929,30-ra; Botár István Kolozsvár 1927/28-ra; Benedek Dénes Brassó, Pásztor Árpádné Torda, Kozma Miklós Nagyajta, Nagy Gergely Sepsiszentgyörgy, özv. Nagy Jánosné Ürmös, Felczerné Gyöngyösi Ibolya, özv. Tarcsafalvi Albertné Vargyas, Benedek András Nagyajta, özv. Szénássy Ferencné Dés, Boros Mózes Jobbágyfalva, dr. Borbély Béla, Létay József Torda, Fazakas Jenő Erzsébetváros 1931-re; Tóth Ferenc Brassó, Solymosi István Erzsébetváros 1929-re; Kozma Endre, ifj. Táncoş János, ifj. Udvari György Magyarsáros, Máté Sándor Bágyon, özv. Vass Ferencné Firtosmartonos, Benczédi Ferenc Tarcsafalva, Benczédi Irénke Kolozsvár, Istvánfi László Tarcsafalva, Balog Pál, Balog Lajos Jobbágyfalva, Unitárius Egyházközség, Balázs Ferenc Mészki, Benczédi Sándorné Medesér 1930-ra; Botár Miklósné (Simóné) Torockó, Istvánfi Lajos Kolozsvár, Dávid Ferenc Egylet Korond, Roboz Elekné Segesvár, Teslák Tinika Torda 1930/31-re; Barabás Matild Gyulafehérvár, dr. Ferenc Áron, Pap Domokosné Kolozsvár 1929/31-re; Ütő Gábor Kálnok, Bényi Ida Dicsőszentmárton 1928/30-ra; Miklós József Kolozsvár 1927/28-ra; Pálffy Géza Karácsonyfalva 1927/30-ra; Hosszu Zsigmond Mészki 1928/29-re.

Az egylet néhai elnöke, gróf Horváth Toldi Rudolf halála alkalmából, koszorúmegváltás címen, az egylet pénztárába adományozott a Societatea Bancară Română dévai fiókja 1500 leut, és Komjáti Béla, ugyanezen intézet vezetője 1000 leut.

Kolozsvár, 1931. február 4-én.

Gáfi Lőrinc, pénztárnok.

Irodalom.

Ifjusági Daloskönyv. Összeállították: Balázs Ferenc, Mikó Imre és Szent-Iványi Sándor. Nyomatott Schildkraut R. nyomdai műintézetében.

Az ifjusági egyletek használatára készült ez a kis daloskönyv. Ötvenhárom vallásos éneket, népdalt, diák-, valamint egyleti éneket tartalmaz e könyv a legkiválóbb dalköltőktől és népdal-gyűjtőktől. Bartók, Kodály, Delly-Szabó Géza, Székely László gyűjtései nagyobbára a népdalok, Balázs Ferenc, Szent-Iványi Sándor fordításaiból, Ütő Lajos, Pálffy Ákos eredeti szerzeményeiből kerülnek ki a többi énekek. A daloskönyv ára 25 leu s kapható az Unitárius Iratterjesztő utján, Kolozsvárt. Hálás köszönet kell, hogy illesse Dr. Vajda Bélát, aki a daloskönyv előállítására 2000 leut adományozott. E kis, zsebben hordható könyvet minden ifju unitárius egyleti tagnak és másoknak is, melegen ajánljuk.

Dávid Ferenc bucsuja, Gyallay Pap Domokos szindarabja, az Iratterjesztő-irodában kapható 10 leuért. Felhívjuk rá a tagozatok figyelmét. Előadásra igen alkalmas és az egyleti célnak kitünően megfelel. Reméljük, hogy minden községben be fogják mutatni. Az Iratterjesztő árjegyzékét, melyet mult (decemberi) számunkban közöltünk, nézeggessük át gyakran s rendeljünk könyveket.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy a lapunk utolsó oldalán feltüntetett utbaigazításnak megfelelően, *minden anyagi ügyben,* pénzküldeményekkel, elszámolásokkal stb. forduljanak közvetlenül **Gálfi Lőrinc** theol. tanár, pénztáros urhoz úgy a *Közlönyt,* mint a *Naptárt* illetőleg.

.....

„Szívemet hozzád emelem”

*Női imakönyv, szerkesztőségünknel megrendelhető:
tefér kötés 200 L., bőrkötés 200 L., egyszerűbb bőrsarokkal 100., 80. és 60 Leu.*

.....

Alapítói díj 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő címére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L. egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 1000 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárosához küldendő.

Nyomott „Corvin”-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17